

પર્યાવરણવિજ્ઞાન

Environment science

(333)

શિક્ષક દ્વારા અંકિત મૂલ્યાંકન કસોટી

Tutor Marked Assignment

કુલ ગુણ :20

Max Marks: 20

સૂચના : (1) બધાજ પ્રશ્નો ના ઉત્તર આપવા જરૂરી છે દરેક પ્રશ્નો ના ગુણ તેની સામે આપેલા છે.

(2) ઉત્તરવહી ના પ્રથમ પાનાં ઉપર તમારું નામ. અનુક્રમ નંબર ,અધ્યયન કેન્દ્ર નું નામ અને વિષય સારા અક્ષરો માં લખો

પ્રશ્ન 1 નિમ્નલિખિત પ્રશ્નો માંથી કોઈ પણ એક પ્રશ્ન નો ઉત્તર આશરે 40-60 શબ્દો માં આપો. (૨)

- a) પૃથ્વીની પ્રતિરોધક ક્ષમતા વિશે આપ શું સમજો છો? તથા પૃથ્વી પર સજીવસૃષ્ટિ ના અસ્તિત્વ માટે આ કેમ આટલું જરૂરી છે.? કારણ જણાવો? (જુઓ પ્રકરણ 1)
- b) ખેતી તથા પશુપાલન નો વિકાસ શા માટે એક સાથે થયો? આપના ઉત્તર ને ટેકો આપતું કારણ દર્શાવો.

પ્રશ્ન 2 નિમ્નલિખિત પ્રશ્નો માંથી કોઈ પણ એક પ્રશ્ન નો ઉત્તર આશરે 40-60 શબ્દો માં આપો. (2)

- a) “ વધતા શહેરીકારણે કુદરતી સ્ત્રોતો નો વધુ ઉપયોગ તથા કચરાના ઉત્પાદન ને પ્રોત્સાહન આપ્યું કારણ આપો. (જુઓ પ્રકરણ 8)
- b) કીટ નાશકો તથા રાસાયણિક ખાતરો નો ઉપયોગ આધુનિક ખેતી માં વારંવાર કરવામાં આવે છે. આપણે તેનો ઉપાયોગ શા માટે કરીએ છીએ ?તથા તેના કાર્યો અલગ શા માટે છે? (જુઓપ્રકરણ 2)

પ્રશ્ન 3 નિમ્નલિખિત પ્રશ્નો માંથી ગમે તે એક પ્રશ્ન નો ઉત્તર આશરે 40 -60 શબ્દો માં આપો.(૨)

- a) માછલી એ પ્રોટીન નો ઉત્તમ સ્ત્રોત છે તથા મત્સ્યપાલન દ્વારા માછલીઓના ઉત્પાદન માં ખૂબજ વૃદ્ધિ થઈ છે. આ વૃદ્ધિના કારણે માછલીઓ માં અમુક હાનિકારક અસરો જોવા મળે છે. ગમે તે ચાર હાનિકારક અસરોનું વર્ણન કરો. (જુઓ પ્રકરણ 20)
- b) સુંદરવન ના ઉષ્ણકટિબંધ ના જંગલો કઈ ઇકોસિસ્ટમ માં સામેલ છે ? આ વિસ્તાર માં જોવા મળતા મુખ્ય છોડ તથા પ્રાણીઓ ના નામ આપો. તેના મુખ્ય લક્ષણો જણાવો. (જુઓ પ્રકરણ 6)

પ્રશ્ન 4 નિમ્નલિખિત પ્રશ્નો માંથી કોઈ પણ એક પ્રશ્ન નો ઉત્તર આશરે 100 -150 શબ્દોમાં આપો .(4)

- a) સફાઈ કર્મચારી ઓને સમાજમાં સન્માન અપાવવા માટે સુલભ ઇન્ટરનેશનલના પ્રયાસો નું સવિસ્તાર વર્ણનકરો. (જુઓ પ્રકરણ10)
- b) ઉપજાઉ ખેતીલાયક જમીન માં કૃષિ રસાયણો ના વધુ પડતા ઉપયોગ ના કારણે પર્યાવરણ પર તેની શું અસર પડે છે? વર્ણન કરો. (જુઓ પ્રકરણ10)

પ્રશ્ન 5 નિમ્નલિખિત પ્રશ્નો માંથી કોઈ પણ એક પ્રશ્ન નો ઉત્તર આશરે 100 -150 શબ્દોમાં આપો .(4)

- a) પર્યાવરણની નૈતિકતા ની ભાવના દેશ ના દરેક નાગરિક માં ઉત્પન્ન કરવી જરૂરી છે. કોઈ એવા ચાર ઉપાયો દર્શાવો જેના દ્વારા આ સંભવ બની શકે. (જુઓ પ્રકરણ 26)
- b) માનવ દ્વારા પ્રાકૃતિક વાતાવરણ ને પરિવર્તિત કરવાનું શું કારણ છે ? વૃક્ષારોપણ એ કુદરતી ઇકોસિસ્ટમ કરતા કઈ રીતે અલગ છે તેની ચાર પદ્ધતિ ઓ જણાવો (જુઓ પ્રકરણ 26)

પ્રશ્ન 6 આપેલા પ્રોજેક્ટ માંથી કોઈ એકપ્રોજેક્ટ તૈયાર કરો. (6)

a) ઉત્તરાખંડ ના ચામૌલી જિલ્લા માં આવેલા જોષી મઢમાં 7 ફેબ્રુઆરી 2021ના દિવસે એક બરફ નું તોફાન આવ્યું જેના કારણે ઘોલી ગંગા તથા ઋષિ ગંગા નદી ઓ માં ભયંકર પૂર આવવા ની શક્યતા ઉત્પન્ન થઈ. આ હિમપ્રતાપ ના કારણે બે જળગિર્જા પરિયોજના ઓને પણ ભારે નુકસાન પહોંચ્યું. આ હિમપ્રતાપ તથા તોફાન સંબંધિત એક પ્રોજેક્ટ રિપોર્ટ તૈયાર કરો જેમાં નિમ્ન લિખીત પ્રશ્નો ના ઉત્તરોનો સમાવેશ થતો હોય.

1) હિમાલય ક્ષેત્ર માં થયેલા હિમપ્રતાપ નું મુખ્ય કારણ શું છે?

2) આ હિમ પ્રતાપના કારણે થયેલા નુકસાન જેમ કે સંપત્તિ માં નુકસાન તથા માનવજીવન પર અસરસાથે અસરગ્રસ્ત વિસ્તાર નો અંદાજ આપો.

3) શું ભૂતકાળ માં પણ આ પ્રકાર ની ઘટના ના કોઈ પુરાવા મળ્યા છે ?

4) આ ઘટના માં રાહત કાર્યો તથા સામગ્રી પહોંચાડવા માટે કેન્દ્ર સરકાર, રાજ્ય સરકાર તથા સ્થાનિક સંસ્થાઓ દ્વારા કરવામાં આવેલા કાર્યો નું વર્ણન કરો.

5) આ બાબતે કઈ કઈ સાવધાની ઓ રાખી શકાય? આ અહેવાલ તૈયાર કરવા માટે આપ ઇન્ટરનેટ, પ્રિન્ટમીડિયા કે ઇલેક્ટ્રોનિક મીડિયા ની મદદ લઈ શકો છો. અથવા સ્કેપબુક / ફ્લીપચાર્ટ / પાવરપોઇન્ટ પ્રેઝન્ટેશન પણ તૈયાર કરી શકો છો.

b) કોવીડ – 19 નો પહેલો રોગી સૌથી પહેલા ચીનના વુહાન શહેર માં જોવા મળ્યો હતો.

ત્યારબાદ સમગ્રવિશ્વ માં એક મહામારી સ્વરૂપે ફેલાયો હતો. મોટા ભાગના દેશો એ પોતાના વિસ્તારમાં લોકડાઉન જાહેર કર્યું હતું. આપેલા મુદ્દાઓને ધ્યાન માં રાખી એક અહેવાલ તૈયાર કરો .

i) સજીવ નું વૈજ્ઞાનિક નામ તથા લક્ષણો

ii) સંક્રમણ નું કારણ

iii) સાવચેતી ના પગલા

iv) નિદાન

v) ભ્રામક માન્યતાઓ (સાચી અને ખોટી)

લોક ડાઉન દરમ્યાન આપને થયેલા અનુભવો સંક્ષિપ્તમાં વર્ણવો. લોકડાઉન દરમ્યાન આપે પર્યાવરણ માં કોઈ ફેરફારો નો અનુભવ કર્યો? વર્ણન કરો.